

Jongerenrechtbank

De Stichting Jongerenrechtbanken (JRB) leidt schoolleerlingen op om zelf licht strafbare feiten en conflicten binnen en rondom school op een herstelgerichte en duurzame manier op te lossen. Het is een project van, voor en door jongeren zelf. In 2014 is het begonnen met drie scholen in Amsterdam, nu zijn in 21 scholen in vijf provincies jongerenrechtbanken ingesteld.

Jaap Terpstra

Proefzitting in de Amsterdamse rechtbank. Dit is een onderdeel van de opleiding tot jongerenrechter.

De missie van de Stichting is om jongeren zelf verantwoordelijk te maken op basis van herstelrecht principes. Het herstelrecht is gericht op een actieve verantwoordelijkheid van alle betrokkenen bij herstel van de schade (materieel en immaterieel) die door een delict of incident is veroorzaakt. Het uitgangspunt daarbij is de erkenning van de eigen rol in het incident, niet waarheidsvinding.

lid van de Jongerenrechtbank en is van harte bereid iets te vertellen over zijn ervaring als jongerenrechter. Hij vindt het eervol om lid te zijn van de jongerenrechtbank op zijn school. Mahmoud: "Het is heel mooi om mensen een tweede kans te geven. Zelf heb ik hier ervaring mee. Ik had een keer iets uitgehaald en mijn zaak werd door de jongerenrechtbank behandeld. Op een goede manier. Ik was zo enthousiast over hoe het ging bij de jongerenrechtbank dat ik besloot om zelf actief te worden. Ieder jaar zijn er een aantal plekken beschikbaar. Je krijgt dan een programma van acht weken, bijvoorbeeld over hoe je moet communiceren, hoe je antwoorden uit iemand moet krijgen, hoe je iemand een rustig gevoel kan geven, gesprekstechnieken, SMART. Ik vond het een leuk en leerzaam proces. Daarna werd ik beëdigd door een kinderrechtbank van de Rechtbank Amsterdam. Op dat moment ben je dan jongerenrechter en kun je je medeleerlingen helpen op school. Je

criminologie iets voor mij is, maar op dit moment weet ik nog niet of ik dat ook ga doen. Ik kijk om mij heen en ben me aan het oriënteren. Ik kan wel zeggen dat het lidmaatschap van de JRB mij heeft verbeterd, bijvoorbeeld op het gebied van communicatie, hoe ik praat, en het tonen van empathie."

Procedure van een jongerenrechtzitting

Bij een incident bepaalt de schoolcoördinator met de school (leiding) of het aan de jongerenrechtbank kan worden voorgelegd. Na instemming van de betrokken leerlingen en hun ouders wordt een zitting gepland, de deelname is altijd vrijwillig. De zitting vindt bij voorkeur binnen twee weken na het incident plaats. Zo kan je zo snel mogelijk leren wat er is misgegaan, herstellen en kan iedereen daarna weer door één deur. Een zitting is besloten en duurt doorgaans een tot twee uur. Mahmoud: "De leiding van de school overlegt met de coördinator van de jongeren-

'Ik was zo enthousiast dat ik besloot om zelf actief te worden.'

De werving voor de JRB start op de school, de selectie moet hier een afspiegeling van zijn. De geselecteerde leerlingen krijgen een training over herstelrecht, gesprekstechnieken en conflictoplossing, en informatie om de verschillende rollen in de rechtbank op de juiste manier te vervullen. Daarna worden ze door een echte rechter officieel benoemd tot lid van de JRB.

Eervol en enthousiast

Het Cartesius Lyceum in Amsterdam is een van de scholen die al geruime tijd een actieve jongerenrechtbank heeft. Mahmoud (18) is op die school

kunt vanaf het derde jaar lid worden tot het zesde jaar. Het laatste jaar, het examenjaar, is het wat lastig om dit te doen. Een feit is dat je er veel van leert en wat ook mooi is: het komt ook op je diploma en dergelijke te staan. Je hebt er echt wat aan!

Er wordt bij ons op school regelmatig aandacht besteed aan het thema 'Jongerenrechtbank'. Kort geleden bijvoorbeeld hadden we een bijeenkomst waarbij een oud-leerlinge vertelde over haar ervaring als lid van de Jongerenrechtbank. Dit heeft haar gestimuleerd om criminologie te gaan studeren. Ik zit zelf ook te kijken of

rechtbank of het heftig genoeg is, of het onderling opgelost kan worden, of de zaak behandeld moet worden door de jongerenrechtbank, of dat de politie erbij gehaald moet worden. Dat laatste gebeurt alleen als er letsel is, dan moet de politie ingeschakeld worden. Dan plannen de jongerenrechtbank een zitting in, de benadeelde en de beschuldigde krijgen beiden een advocaat, er zijn drie rechters, waarvan er een voorzitter is. Verder is er een aanklager namens de school. Eerst komen de advocaten met een herstelvoorstel, daarna komt de rechter met een herstelvoorstel, de rechters trekken zich terug om de

zaak te bespreken met de coördinator. Daarna volgt de uitspraak. We werken herstelgericht op de volgende manieren: we herstellen de band onderling tussen leerlingen, we herstellen de band tussen de school, de benadeelde en de beschuldigde. Als bijvoorbeeld iemand iets kapot heeft gemaakt, dan moet het wel hersteld worden, of als iemand de reputatie van de school beschadigd heeft, moet hij iets doen om dit te herstellen. Soms komt het voor dat iemand op school moet vegen of een presentatie moet maken over de gevolgen van zijn of haar acties."

Elkaar kennen

Mahmoud: "We hebben op dit moment 32 JRB-leden op onze school. Het is fijn dat we met veel jongerenrechtbankers zijn. Laatst was er een zaak over een exposure-account: iemand zette foto's op een anoniem account, deze persoon had veel mensen benadeeld. We hebben dit opgelost door met z'n allen in een kring te zitten, en die persoon bood persoonlijk zijn excuses aan. Dat was een heel proces. Als het heftige zaken betreft,

dan kijken we wat we kunnen doen op dit moment. Wat mooi is, is dat onze school niet zo groot is, ongeveer 600 leerlingen. Je kent elkaar, er is niet zoiets als discriminatie of mensen die elkaar haten, of uitschelden.

We hebben geheimhoudingsplicht. Voordat een zitting begint, hebben we formulieren tot geheimhouding ondertekend. De coördinator zit altijd bij een zitting. De voorzitter vraagt aan het begin van de zitting aan de coördinator of alle geheimhoudingsverklaringen zijn ondertekend, daarna pas kan de zitting beginnen. Het moet een veilige plek zijn om te praten, en dat werkt. Elke zaak is tot nu toe opgelost. Uiteindelijk wil iedereen eruit komen."

Opstandige hoop

Abdel al Youssef houdt machteloos zijn twee overleden kinderen in zijn armen. "Vaarwel, schatjes, vaarwel," mompelt hij huilend tegen de omgekomen kinderen, een tweeling van negen maanden oud. Een moment later legt hij ze in het mas-sagraf waar ook zijn vrouw en negentien andere familieleden zullen worden begraven.

Aya en Achmed kwamen om bij een gifgasaanval in Khan Sheikoun, Syrië. Bij die aanval verloren meer dan tachtig mensen het leven, onder wie zeker dertig kinderen. Het is niet de eerste keer dat chemische wapens worden ingezet tijdens het inmiddels zes jaar durende conflict in Syrië. Het bekendst is de aanval van 21 augustus 2013, waarbij er in de buurt van Damascus honderden mensen werden omgebracht. Onder druk van De Amerikaanse president Obama werden grote hoeveelheden chemische wapens uit Syrië verscheept om ontmanteld te worden. Desondanks vonden ook in de daaropvolgende jaren regelmatig aanvallen met bijvoorbeeld chloorgas plaats.

Vervolg van mensenrechtenschendingen blijft voorlopig echter onmogelijk. Intussen doen slachtoffers van de gifgasaanvallen een smekende oproep aan de Amerikaanse president om het Syrische regime met macht en geweld militair uit te schakelen. Wanhoop, verlies, verdriet en kapotgemaakte levens wakkeren zo de levensgevaarlijke geweldswedloop aan. Gekluisterd aan het televisietoestel overvalt mij een grote machteloosheid die schril afsteekt bij de zee van voorjaarsbloemen buiten en de vreugde van Pasen, nog nazinderend in de appelbloesem en de Chinese kers. De voortdurende dreiging van escalerend geweld lijkt meer op een doodlopende weg, waar kleine mensen op grote schaal de dupe van worden. Mensjes zoals Aya en Achmed en hun moeder. Maar ook ontelbare ontheemden aan de grenzen van Europa en dichtbij, in de bed-, bad- en broodopvang.

Maar toch. De kracht van Pasen daagt mij uit om niet aan de hopeloosheid toe te geven of te bezwijken voor de redelijkheid van macht en kracht. Het lege graf verkondigt de triomf van de weg van Liefde en geweldloze weerbaarheid, hoe cynisch de wereld deze weg ook tegenspreekt. Geen chemische gassen, geen wapenindustrie en internationale coalities kunnen het winnen van de kracht die schuilt in gerechtigheid in plaats van wraak, verzoening in plaats van vergelding, vergeving in plaats van rancune en verbinding in plaats van vooroordeel. Dat is een overtuiging, besmet met de dwaasheid des geloofs. En de koppigheid van de hoop. En de overgave van de liefde. De opstandigheid van Pasen laat zich niet tot zwijgen brengen.

Margrietha Reinders is buurt-dominiee in Amsterdam.